

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3969

av **Maj Karlsson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:78 Vissa förslag om personlig assistans

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag till lagändringar som innebär att grundintentionen med lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade följs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Den personliga assistansen – en frihetsreform

Assistansersättningen är först och främst en frihetsreform. I FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning fastslås rätten till självbestämmande och rätten att kunna delta i samhället.

En av grundtankarna med personlig assistans är att personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som personer utan funktionsnedsättning att få leva det liv som de vill leva. Personlig assistans har förbättrat livskvaliteten enormt för många och är en av de viktigaste jämlikhetsreformerna i Sveriges historia.

Målet med service som personlig assistans är inkludering och deltagande i samhället. Det handlar alltså om en rättighet som sträcker sig långt utöver rätten att få hjälp med dusch, påklädning och andra liknande sysslor. Det handlar om rätt till personlig assistans som skapar full delaktighet – med andra ord rätt till medborgarskap.

FN-konventionens rättighet till service hör till de s.k. ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Dessa rättigheter är inte absoluta, men konventionsstaterna åtar sig att vidta åtgärder och till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser. Sverige har alltså ett ansvar att använda våra gemensamma resurser för att se till att rättigheterna blir verklighet.

Regeringen urholkar rätten till assistans

På fem år har andelen avslag på nyansökningar om assistansersättning ökat med en tredjedel. Under 2016 var det så många som 79 procent som fick avslag, enligt Försäkringskassan. Under januari 2017 var det 88 procent av dem som sökte assistansersättning som fick avslag.

Den här utvecklingen har inte skett i ett vakuum. Sedan 2009 har flera olika domar begränsat rätten till assistansersättning. Det handlar i korthet om att bara integritetsnära delar av grundläggande behov räknas som grund för assistansersättning, att det femte grundläggande behovet (annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade) bara ska beviljas vid psykisk funktionsnedsättning och att egenvård inte räknas som grundläggande behov.

Sammantaget har detta fått orimliga konsekvenser som drabbar såväl den enskilde med behov av assistans som dess anhöriga. Däremot har både den nuvarande och den förra regeringen skjutit frågan framför sig och underlåtit att åtgärda dessa uppenbara och allvarliga problem.

Resultatet är att en stor grupp människor som är beroende av personlig assistans för att kunna leva det liv de vill leva och delta i samhället på lika villkor fått avslag.

Grundintentionen med LSS måste efterlevas

Mot bakgrund av ovanstående välkomnar Vänsterpartiet propositionens förslag till ändringar i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Högsta förvaltningsdomstolens dom HFD 2017 ref. 27 innebär stora problem för den assistansberättigade, men även för bl.a. personal och kommun. Det är bra att människor återigen kommer att ges möjlighet till personlig assistans i samband med aktiviteter utanför hemmet samt under dygnsvilan.

Vänsterpartiet anser att flera domar sedan 2009 (bl.a. RÅ 2009 ref. 57, HFD 2012 ref. 41 och HFD 2015 ref. 46) har inneburit att lagen urholkats. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte hanterat de problem som dessa orsakar.

Nu krävs det bl.a. en omdefiniering av vad lagstiftningens begrepp ”kroppsnära” och ”privat” är. Dagens tolkning är för snäv och överensstämmer inte med den allmänna uppfattningen, utan leder till att människor orättfärdigt nekas assistans. Dessutom måste den enskildes inflytande över genomförandet av den personliga assistansen stärkas.

Sedan den första inskränkande domen 2009 har bedömningen av vem som har rätt till assistansersättning blivit alltför snäv. Det övergripande målet i LSS är att de personer som omfattas av lagen ska få möjlighet att leva som andra. För att den personliga assistansen ska leva upp till grundintentionen med lagstiftningen behöver rättstillämpningen återställas till hur det såg ut före 2009 – dvs. innan den rättspraxis som därefter inskränkt rätten till personlig assistans kom. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till lagändringar som innebär att grundintentionen med lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade efterlevs. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Nooshi Dadgostar (V)

Hamza Demir (V)

Karin Rågsjö (V)

Linda Snecker (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)